

TRASPÀS I SEBOLLIMENT DEL BISBE ELECTE D'ELNA, FREDERIC CORNET

En l'episcopologi d'Elna de Puiggarí¹ es llegeix que Frederic Cornet, prevere de Barcelona, doctor en Dret canònic, inquisidor general del regne de València, fou nomenat bisbe d'Elna amb butlla de 13 de febrer de 1617², que el 23 de juny prengué per procurador possessió de la seva seu, prestà jurament el 24 i morí a Barcelona el 25 del mateix mes i any.

Montsalvatje³ afegeix a aquestes dades que, en ésser Cornet nomenat bisbe d'Elna, era inquisidor del regne de Múrcia. A més fa constar que el seu Vicari General fou Salvador Rifos, qui, és de creure, seria el Riffos al qual, segons el document que després publicarem, el senyor Francesc Cornet devia 1.000 lliures. Aquest Vicari General, a 29 de juny de l'any esmentat, presentà un requeriment al subcol·lector de la Cambra apostòlica per tal que saldés les despeses de l'expedició de les butlles, l'import de les quals era de 24.409 rals. El mateix Montsalvatje copia encara de Roig sobre aquest bisbe ço que segueix: "Après la mort de immortal memòria lo dit don Francisco de Vera⁴, per lo Senyor Déu fonch feta electió de bisbe de la present ciutat don Frederic Cornet, en drets doctor, qui a las oras era inquisidor de Múrcia, regno de València, lo qual era home molt docte hi intelligent. Y se sperava de ell avia de componre tots los plets y questions són en lo present bisbat a cerca la translació⁵. Lo qual prengué possessió son procurador en Perpinyà la vigília de Sant Joan de juny de 1617. Sols se vegé ab possessió dos dies, en la present ciutat no'l coneguéram, pus Déu no li donà lloch en lo de pendra possessió ni fonch con-

¹ M. PUIGGARÍ, *Catalogue biographique des évêques d'Elne*, Perpinyà, 1842.

² GAMS, *Series episcoporum*, p. 600, esmenta la data del nomenament però no la de la mort.

³ F. MONSALVATJE, *El obispado de Elna*, t. 2, p. 76.

⁴ Mort en 1616. GAMS, *l. c.*, qui no dóna ni el mes ni el dia.

⁵ De la translació del bisbat d'Elna a Perpinyà, feta en 1602, GAMS, *l. c.*

sagrat, pus morí lo dia de Sant Joan en Barcelona. Déu lo tinga en lo cel, pus nos llevà tan bon pastor”.

Un document de l'Arxiu de la Corona d'Aragó ens assabenta que el duc d'Albuquerque, arran de la mort del bisbe d'Elna Francesc de Vera, presentà nòmina a Sa Majestat el rei d'Espanya Felip II, qui no va admetre cap de les persones contingudes en la mateixa i va elegir el doctor Cornet. Aquest, en lletra datada a Múrcia el 28 d'octubre de 1616, regraciava el rei pel nomenament ⁶.

En altres documents del mateix arxiu hem trobat que el doctor Cornet havia estat arcedià del Llobregat o del Besós, o tal vegada dels dos llocs, puix el virrei de Catalunya, duc d'Albuquerque, en la nòmina que, a 29 d'octubre de 1616, presentà a Sa Majestat, diu: “Haviendo V. Md. hecho merced el obispado de Elna al Dr. Fadrique Cornet, queda vaco el arcedianato de Llobregat que él tenía...”. En canvi el Dr. Miquel de Calba i de Valseca demanà per al seu fill la vacant deixada pel doctor Cornet amb aquestes paraules: “... con la promoción y elección del inquisidor Cornet a obispo de Elna vaca el arcedianato de Besós...” ⁷.

Dades més importants sobre el bisbe Cornet ens dóna un manuscrit del nostre arxiu particular. És un manuscrit de 173 fulls, amb numeració romana, relligat en pergami, escrit per Jaume Massart, d'Igualada. Era el llibre dels seus comptes, però entre aquests hi inserí algunes notes ben curioses, una de les quals fa referència al traspàs i honres fúnebres del nostre bisbe. Diu així:

«Lo dia arribà lo Sr. don Phederich Cornet, bisbe de Elna, del consell de Sa Majestat.»

“Air diumenge als 11 de juny 1617 arribà lo inquisidor Cornet, elet bisbe de Barcelona (sic), a les nou horas de nit y fou Nostre Senyor servit que sent vinguts a consegrar-lo lo Sr. bisbe de Urgell don [Bernat] Salbà ⁸ y lo Sr. bisbe de Lleyda don Francisco Virgili ab lo Sr. bisbe de Barcelona don Luys Sans, se enmaletí diyous a la nit, que comptàvem als 22 de juny, de unas camarillas y donant-li

⁶ ACA, Secretariat de Catalunya, lligall 359.

⁷ ACA, Secretariat de Catalunya, lligall 361.

⁸ Bernardus de Salvà, franciscà, bisbe d'Urgell, 1610-1620. GAMS, l. c., p. 85.

lo mal en febre contínua, lo diumenge, als 25 de juny 1617, a la matinada, féu testament en poder del discret Gaspar Monserrat Xemallau, notari públich de Barcelona, y a les set se confessà, a les vuyt y mitya rebé, de St. Just, lo Santíssim Sagrament de la Eucharistia y a las nou y deu lo stremuntiarren, a las sinch de la tarda fou Nostre Senyor servit de aportar-se'l-ne en la santa glòria. Dimats, a 27, fou soterrat, ab acistèntia dels 3 bisbes, en Sta. Maria de la Mar, en la capella de St. Climent, 25 covéns, 50 atxes, digué la missa lo ardiaca Navell y predicà lo prior Serrano del Carme”⁹.

Massart, no content amb aquesta nota, escriví una més detallada descripció, que comença en el foli 45, del mateix sucés i és com segueix:

«Vinguda del Sr. don Phederich Cornet, Bisbe de Elna, de Múrcia.»

“Diumenge, que comptàvem als 11 de juny any de la nativitat del Senyor de mil cisséns y desset, arribà en esta ciutat de Barcelona lo molt Iltre. Sor. don Phederich Cornet, elet bisbe de Elna, del Consell de Sa Magestat, a las nou horas de la nit y trobà ya en Barcelona a monsenyor de Urgell, don [Bernat] Salbà; y dissapta. a 18 de juny, arribà [a] Barcelona, també per la consegratió, lo Sor. bisbe de Lleyda, don Francisco Virgili, y en companhia del molt Iltre. Sor. don Luys Sans, bisbe de Barcelona, avian los tres bisbes de consecrar a monsenyor de Elna, don Phederich Cornet, y fou Nostre Senyor servit que, sent vinguts per una gran festa de la consecratió, se trobaren per las funeràrias; per quant, diyous que comptàvem a 22 de juny 1617, en la nit se despertà dient tenia una dolorra de ventrell, la qual lo divendres, 23 de juny, li donà en cambres y febra contínua y dissapta ya se trobà més cansat y passà molt mala nit. Lo diumenge dematí ya los metges lo donaren per mort. Feren-li fer testament, lo qual féu y fermà dit dia de diumenge, 25 de juny 1617, en poder de M.^o Gaspar Monserrat Xamellau, notari públich de Barcelona, y la maleltia li donà tant poch lloch que sols digué

⁹ Llibre de notes de Jaume Massart, ms., fol. 43.

al dit Xamellau, donant-li un testament tenia fet en Múrcia, y li digué que'l reduís al stat present, posant la jornada de Barcelona dia y any y marmessors los que posave en lo testament de Múrcia, acceptat al licenciado Marc que'l féu passar en lo darrer testament, no stant en lo primer no-y fos, y roduy algunas cosas. Y luego confessà y, tras de aver confessat, rebé lo Santíssim Sagrament de la Eucharistia a las vuit de la matinada, y a las nou, immediatament, li aportaren lo sagrament de la Extremunió, y a las sinch de la tarda y diumenge 25 de juny donà la ànima a Nostre Senyor, la qual entench stà gossant de Nostre Senyor en lo cel.

«Mort del molt Illtre. Sr. don Phederich Cornet, bisbe d'Elna, del Consell de Sa Magestat.»

Contar jo aquí la mudança de la casa dels Cornet, lo llanto que féu en ser molt, los plòs y plants y lantos dels patges que aportava de Múrcia, no u poria significar; lo struendo y strèpit que féu luego en Barcelona, y lo endemà per tota Catalunya no's pot sinó imaginar; en punt fou tota casa plena de cavalleria, de religiossos, de paréns, amichs y de gent que, sens ser ni paréns ni amichs ni coneguts, se l'astimaven vivament, de un succés tan gran, al fin, volgué u Nostre Senyor y de tot se li ha de dar gràtias.

«Enterro y acompanyament del cos del molt Illtre. Sor. don Phederich Cornet, bisbe de Elna, per los tres bisbes de Barcelona, Lleyda y Urgell.»

Dimarts, a 27 de juny de 1617, a les nou de la matinada, anaven totas las Ordes en casa los Ss. Cornet hont stave lo cos de monsenyor de Elna, que stava en una sala, dins una caxa, ab un tumulto gran, ab un strado de velut morat, als peus un missal ubert y al cap una mitra blanca, alta, de sobra de un coixí de vellut morat. Vingudes totas las Religions (accepto capuchins, descalsos y dominicos) axí com venian feyen una ensolta general y baxavan baix; luego bingueren los Sors. bisbes: primer lo bisbe de Barcelona, luego lo de Lleyda y últimament lo de Urgell; y després vingueren la parròchia de Sta. Maria de la Mar, hont se enterrà, y la iglésia o parròchia de St. Just, hont morí; y, a la que stavan per a baxar los bisbes y lo dol, y agué una gran contienda entre los deutes: en què Luís de Boxadors no volgué péndrer lo lloc tercer, ni anar darrera de D. Francisco d'Oms y que si no li daven loch des-

prés del Sr. F. Cornet, que ell se'l pendria, y per no cercar qüestió lo Sr. F. Oms lo deixà posar devant, dant-li son lloch. Després de aquesta castió ni agué dos de altres: que don Andreu Marlez volgué pendre lo lloch de F. Oms, dient que ell era lo parent més propinch y que tenia ell més parentiu ab lo bisbe de Elna don Phederich Cornet que no ell. Al fin los cavallers que allí se trobaren lo apareen de aquella rahó y que no tenia rahó ninguna; no obstant axò se alsà, andolat com stava, y possant-se devant dels bisbes demanà licència per a parlar ab lo Sr. Cornet y li digué sa pretentió y que u dexassen en mans de cavallers. Lo Sr. Cornet digué que una cosa tan clara com aquella no la volia él passar en mans de cavallers, puix aquell lloch no era seu sinó de son nebot F. Oms. Al fin lo don Andreu Marlez no volgué anar al dol sinó que restà en casa y axí se alsaren los andolats. Y don F.^{co} Gilabert volia anar y presseir a don Joan Burgues y lo Burgues no li donà lloch.

Y axí comensaren a cridar lo cos dient: devots confreres del cos pretiós de Hyesuchrist, diran un *pater noster* y una *Ave Maria* per la ànima del molt Iltre. Sr. don Phederich Cornet, bisbe de Elna, del consell de Sa Magestat; y comensant de anar los covéns, que eren 25, ab sinquanta atxes, isqueren de casa de la Devallada de Viladecòls y per devant St. Just, la Degaria, Devallada de la Pressó per la Bòria, plaça de la Llana, capella de Mercús, la calle de Moncada davant Sta. Maria, y entraren per lo portal mayor més prop de la font, dit lo Portal dels Bastaxos, amb aquest orde: Isqueren de casa lo Sr. Cornet anant devant los 25 covéns y després lo clero, part de ell després les religions, aportant tant los frares com capellans un siri de sera groga cadahú en las mans; luego lo cos y tras d'ell la família del bisbe d'Elna. Aportava lo Sr. F. Cornet, germà del Sr. bisbe d'Elna, lo dol, aportant-lo a mà dreta lo Sr. bisbe de Barcelona y Sr. bisbe de Lleyda, don Francisco Virgili, a mà squerra.

Lo segon endolat, tras del Sr. Cornet, ere lo Sr. Luys Boxadós, aportavan-lo al mig y a mà dreta

lo Sr. bisbe de Urgel don [Bernat] Salbà y a mà squera lo Sr. regent Salbà, regent del present principat de Catalunya.

Lo tercer lloch aportava lo Sr. F. Oms, nebot carnal del Sr. bisbe de Elna, don Phederich Cornet, aportant-lo est al mig; a mà dreta lo abat Aymerich y don Juan Burguez y Desso, a mà esquerra.

Lo quart lloch de andolat aportava lo Sr. F. Tamarit, aportant-lo al mig y a mà dreta lo canonge Pere Pau Cassador de la seu de Barcelona y don Gispert de Guimerà y de Papiol.

Lo quint lloch aportava lo comanador... Boxadors, fill de Luys de Boxadors, germà segon, per star malalt en lo llit lo Sr. . . . Boxadors germà mayor; aportavan-lo al mig y a mà dreta lo canonge Mityans de Lleyda, y a mà esquerra don Francisco Gilabert, y tras d'ells lo acompanyament de andolats, y ab aquest concert aportant a cada atxa las armas del Sr. bisbe de Elna con sus quatro quartos, y al tumulto tot enrollat lo docer o strado de armas del Sr. bisbe d'Elna.

Arribaren per lo lloch tinch dit en Sta. Maria de la Mar ahont, entrant per lo portal major, posaren lo cos del Sr. bisbe en un tumulto alt, al cor, enrollat de sinquanta atxes grogues, y los Sors. bisbes a la banda dreta del cor entrant y tras d'ells los andolats ab los que'ls acompanyaven entremesclats en las cadiras. Comensà's la missa ab cant de orgue: digué la missa lo ardiaca de Sta. Maria, lo ardiaca Navel; predicà lo molt Rnt. pare fray Serrano, prior del Carme, predicà muy bien. Acabada la missa se alsaren los Srs. bisbes y acompanyaren lo cos fins devant de la capella de St. Climent, ahont tenen la capella los de la casa dels Sors. Cornets, que és la primera capella de Sta. Maria entrant a mà dreta per lo portal major de Santa Maria, dit lo Portal dels Bastaxos, y dar lo compliment a la sepultura, lo clero féu acatament als bisbes y los bisbes se despediren, a la porta, dels andolats, per ser tart, una hora o més, y cada bisbe se'n anà en sa casa ab un cotxo, y los andolats ab altre y se'n anaren en ses cases.

Los consellés de la ciutat de Barcelona (Aroles,

Sorribes, Codina, Oller y Ferrer) lo dia antes de la sepultura resolgueren de assistir a la sepultura d'esta manera: que los Srs. bisbes ordenassen lo que fossen servits, sols los ho dassen ab un paper scrit. Resolgué's que al Sr. Cornet que era cap de lo dol lo aportàs lo bisbe de Barcelona a mà dreta al mig lo endolat y al lado izquierdo lo conseller en cap. Al segon endolat lo Sr. Luís de Boxadós aportavan lo bisbe de Lleyda a mà dreta y lo conseller segon a mà esquerra. Al tercer endolat, lo Sr. F. d'Oms, lo bisbe de Urgell y conseller ters, y al quart endolat prenesin los dos consellers, serrant lo dol y després tota la cavalleria y gent que acompanyaven avian de star assentats d'esta manera: *los bisbes primers, després los consellers y luego los andolats*¹⁰; axí com corrian per lo camí interposat lo bisbe lo andolat primer y lo conseller y axí los altres, y aquí van rompre lo marro y se desacordaren atento que los Sors. bisbes Sans, Virgili y Salbà volgueren star junts y los consellers perquè no-y agués exemplar que los endolats tinguesen loch y preminència de mà dreta y per a què no u poguessen trauger en consequència endolats ni cavallers ninguns, no y anaren los Sors. de consellers de la present ciutat de Barcelona.

Aquest és stat lo succés del molt Iltre. Sor. don Phederich Cornet, bisbe de Elna, del consell de Sa Magestat, de edat de 63 anys y quatra messos. Aquest és aquell gran jurista y en tal nom tingut; aquest és aquell deffensor de la pàtria que per ella patí innmerables treballs; fou proveit per la Magestat del Rey Phelip, nostre senyor, en inquisidor de València (h) aont stigué vuyt anys y de aquí fou proveit per inquisidor de Múrcia ahont stigué nou anys y al cap d'ells lo provey lo Rey Phelip nostre senyor per a prelat y bisbe de Elna, de cuya provissió tingueren tant de contento los de la ciutat de Múrcia que, sabent-ho a las vuyt de la matinada, a la tarda féu la ciutat alimàrias; los cavallers coragueren atxes y rodaren la inquisición, fent los majors aplausus de festa que si fos natural de la mateixa ciutat, y, volent fer los cavallers no sé què festes, fou necessari los digués lo

¹⁰ L'escrit en cursiva és borrat a l'original.

Sr. bisbe Cornet que'ls suplicava: no se ysiessen màs fiestas, que aquello bastava. La ciutat anà ab los consellers y consell a bisitar-lo, a dar-li la norabona y a offerir-li los dinés per las bullas y tot quant agués menester y lo matex feia la ciutat de Cartagena.

Conten los criats que antes de ser elegit en bisbe de Elna, sent inquisidor de Múrcia, arribà un gran astròlech y volgué alsar figura sobre d'ell y dirà que, alsada figura, digué: que allava en su figura que el Sr. inquisidor Cornet le abía Su Magestad del rey Phelippe nuestro Sr. de proveer en un opispa-do y que ocho o diés días antes de ser ja opispo consagrado, o diés días después se abía de morir. Rigueren-se de la figura, los criats; però com veren lo succés stigueren tots pasmats en aver vist un exemplar alls ulls del que's pot aguardar de aquest món. Plega a Nostre Senyor lo aya trobat en stament de gràtia. Amen.

Està divent lo Sr. F. Cornet 4.500 ll., so és, 1.500 ll. a Luís de Boxadors, 1.500 ll. a F.^{co} d'Oms son nebot, 1.000 ll. al Sr. Riffos y 500 ll. al Sr. Agustí Cornet de Igualada".

El dia 1.º de juliol el virei de Catalunya, duc d'Albuquerque, escriví a Sa Majestat que "el inquisidor Cornet, electo obispo de Elna, murió seis días ha, dos o tres antes de su consagración y después de haber recibido las bulas", que pel llarg temps que la seu d'Elna estava vacant era convenient no dilatar la proposició dels subjectes que se li oferien per aquesta vacant, i proposà a Sa Majestat els següents:

D. Ramon de Yborra, canonge i sacrista de Barna.
Fr. Joan de Valençuela, ex-abat de Montserrat, i en aquesta data abat de N. S.^{ra} de Balvanera.

D. Jusepe Ferruz, degà de Solsona.

Fr. Melchor Soler d'Armendaris, Visitador de la ordre del Carme, i D. F.^{co} de Eril, germà del comte d'Eril¹¹.

Fou designat el primer, D. Ramon d'Iborra.

JOAN SERRA I VILARÓ, Prev.

¹¹ ACA, Secretariat de Catalunya, lligall 359.